

La ràdio en l'aprenentatge de les llengües

Els mitjans de comunicació han estat sempre molt presents en l'ensenyament de les llengües. La imatge atrau molt els alumnes, però la ràdio és potser el primer mitjà de comunicació entre els adolescents, sovint abans que la televisió. Avui dia, quan tothom parla de la importància de l'oral dintre de l'aprenentatge de les llengües, la ràdio suposa un recurs magnífic, sobretot per la relació estreta entre l'escrit i l'oral, però també com a nucli de creativitat dintre de l'aprenentatge.

La ràdio és un mitjà de comunicació diferent dels altres en la mesura en que només disposa d'un canal per transmetre's: el so. Potser no ha estat molt utilitzat en l'ensenyament de les llengües estrangeres, però es tracta, sens dubte, d'un instrument molt valuós en diversos aspectes del currículum:

- Millora el domini tant de la llengua escrita com de la llengua oral, tant pel que fa a la comprensió com a l'expressió.
- Desenvolupa estratègies d'aprenentatge com la discriminació auditiva i la repetició de models significatius.
- Ajuda a millorar la comunicació en llengua estrangera, perquè s'ha conèixer bé el sentit del que es diu i s'ha de llegir el paper de manera expressiva, amb l'objectiu de ser entès.

Aspectes curriculars del francès i aspectes interdisciplinars del projecte de creació de programes de ràdio

Al nostre institut vam començar l'experiència de la creació de programes de ràdio el curs passat i aquest any la motivació dels propis alumnes ens ha fet dedicar una bona part del segon trimestre a aquest projecte. El treball produït no queda reduït al programa de ràdio que podem sentir, sinó durant el desenvolupament del projecte els alumnes han realitzat activitats diverses dintre del currículum i que han fonamentat els programes de ràdio que presentem. Alguns exemples d'aquesta feina són els següents:

- Treball sobre la notícia als mitjans de comunicació. Parts del text i estudi dels connectors. Creació de textos a partir d'una notícia en vídeo o d'Internet.
- Estudi de la concordança de verbs en els textos en passat. Activitats diverses sobre el conte tradicional.
- Estudi del llenguatge publicitari. Treball precís sobre verbs (imperatiu i infinitiu), adjectius i sobre aspectes no icònics de la publicitat.
- Treball fonètic: discriminació de fonemes i dels elements prosòdics del text oral.
- La interrogació directa total i parcial a les entrevistes. Utilització obligatòria del "vous" i dels diferents tipus d'interrogació.

- Identificació d'algunes marques de registre idiomàtic pròpies dels mitjans de comunicació.
- Treball sobre el vocabulari, no només de l'específic de cada ràdio sinó d'un lèxic comú que està relacionat amb les iniciacions tècniques de l'enregistrament.
- Ús i identificació de diferents registres: descripció, diàleg, narració, poesia, llenguatge publicitari.

A banda d'aquests aspectes curriculars, l'elaboració de programes de ràdio posa en joc altres destreses de tipus interdisciplinari. Les podem agrupar en les següents:

- Aprendre a fer recerques sobre un tema determinat i a gestionar aquesta informació; utilitzar les TIC de manera significativa a l'aula.
- Desenvolupar en l'alumne actituds de responsabilitat, d'autonomia, de cooperació, de respecte i d'esperit crític.
- Reflexionar sobre l'ús del llenguatge en els mitjans de comunicació i especialment en la ràdio, des de l'elaboració de determinades notícies fins al llenguatge intencional de la publicitat.
- Formar part de manera activa en un projecte col·lectiu és d'alguna manera: compartir competències, responsabilitzar-se dels resultats, autoavaluar-se i aprendre a dur a terme un treball cooperatiu.

Desenvolupament de l'experiència

El mètode que hem seguit en l'elaboració per a tots els programes de ràdio podem explicar-lo en quatre etapes:

1. Tria del tema de la ràdio. Els professors no hem seguit cap línia precisa pel que fa a la tria de temes. S'ha fet en grup i comentats després, fins i tot durant l'elaboració del programa. Durant aquests debats es feia sovint necessària una "negociació" que tenia en compte tant el tema com el seu tractament a la ràdio.
2. Descripció de les idees d'enregistraments. Es va fer una llista de les possibilitats d'enregistraments a l'abast: reportatges, entrevistes, cançons, textos, publicitats...
3. La següent etapa va consistir en escriure "en brut" un pla de l'emissió amb el fil conductor. Poc a poc es va anar completant el contingut de les diverses parts amb l'ajut del professor.
4. Una vegada ja va ser definitiu el contingut del programa, es va passar a un entrenament fonètic dut a terme amb l'ajut de la lectora de francès del nostre centre.

Radio Nouvelle

Aquest va ser un dels programes de ràdio elaborat per un grup d'alumnes de Primer d'ESO que fan francès com a primera llengua estrangera i que és el primer any en l'aprenentatge d'aquest idioma. L'activitat va ser bastant dirigida, donant idees i comentant-les amb els alumnes, que a la seva vegada feien un feedback amb aportacions noves i enginyoses que permetien anar refent el programa. En ser un grup nombrós es va creure oportú realitzar dos programes de ràdio (Radio Nouvelle i Radio 8principaux.com) per tal que el treball de tots i cadascun dels alumnes de la classe fos més intens i més representatiu.

Radio Nouvelle parteix dels noticiaris i es va començar per parlar amb els alumnes de quin podia ser el model. Es va quedar en què es farien tres blocs: un principal, sobre un tema medio-ambiental, on es parlés sobre un problema del nostre planeta i a més es donessin consignes de millora; i un de segon sobre tres notícies, una d'aspecte nacional, una altra internacional i una tercera, esportiva. Per acabar el noticiari es parlaria sobre el temps atmosfèric, tal i com fan els principals mitjans informatius.

Els alumnes van cercar la informació a internet, van decidir quin seria el tema a exposar (l'Amazònia) i quines tres notícies tractarien, que fossin una mica generals i de certa ressonància mediàtica. Així també es treballava de forma implícita la importància i difusió dels mitjans de comunicació i quins criteris se seguïen per seleccionar una notícia que fos d'interès per al públic que en principi ens escoltaria (treballant, de pas, el tema de l'audiència). A més, per trencar el ritme, es va creure oportú posar un anunci entremig, que permetia diferenciar les dues seccions principals, donar agilitat al programa i treballar el llenguatge publicitari. També es van treballar els aspectes de presentació i comiat, així com nexes d'unió entre una part i una altra. Finalment, com en tots els programes, es llegia el resultat, es corregien els errors, s'estructurava el text, s'assajava l'entonació, es perfilava la pronunciació i la fonètica, es feien assajos i gravacions, per acabar fent una gravació final amb el text definitiu.